

University of Cyprus

From the Selected Works of Nikitas E Hatzimihail

2016

**Cyprus Labor Law: Foreword by Series Editor
(Πρόλογος Διευθυντή Σειράς)**

Nikitas E Hatzimihail

Available at: https://works.bepress.com/nikitas_hatzimihail/12/

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Διευθυντή σειράς «Κυπριακό Δίκαιο: Θεωρία και Πράξη»

Η σειρά *Κυπριακό Δίκαιο: Θεωρία και Πράξη* αποσκοπεί στη δημοσίευση αξιόλογων επιστημονικών συγγραμμάτων που ικανοποιούν τις ανάγκες της πρακτικής έχοντας ως θεμέλιο τους σύγχρονους ακαδημαϊκούς προβληματισμούς και φιλοδοξώντας να ανταποκρίνονται σε διεθνή κριτήρια ποιότητας. Με βασικό υλικό τις πηγές του κυπριακού δικαίου – αλλά και λαμβάνοντας υπόψη τον επιστημονικό διάλογο διεθνώς και ιδίως στις συγγενείς του κυπριακού δικαίου έννομες τάξεις – τα συγγράμματά μας φιλοδοξούν να συνεισφέρουν στη συστηματοποίηση και επιστημονική ανάπτυξη του κυπριακού δικαίου εντός του ευρύτερου πλαισίου που θέτουν οι πολιτισμικές και εθνικές ρίζες, η δικαιοική παράδοση, οι διαρκείς κοινωνικοοικονομικές ανάγκες και το εξελισσόμενο ευρωπαϊκό οικοδόμημα. Φιλοδοξία μας είναι οι μελέτες και τα εγχειρίδια της σειράς να καταστούν έργα αναφοράς (reference works) για τον Κύπριο νομικό αλλά και να μπορέσουν να εκπροσωπήσουν την κυπριακή νομική παραγωγή διεθνώς.

Το πόνημα της Ματίνας Γιαννακούρου αποτελεί ουσιαστική συμβολή σε ένα αντικείμενο με περιορισμένη έως σήμερα βιβλιογραφική παραγωγή, αλλά μεγάλη πρακτική και θεωρητική σημασία. Οι εργασιακές σχέσεις αγγίζουν τη μεγάλη πλειοψηφία του ενεργού δυναμικού του πληθυσμού· συνιστούν θεμέλιο της σύγχρονης οικονομικής και κοινωνικής ζωής, αλλά και πολιτικό καταλύτη· αποτελούν τέλος παράδειγμα της στενής αλληλεπίδρασης μεταξύ δικαίου και κοινωνίας. Οι διαπιστώσεις αυτές ισχύουν τόσο για τις μεμονωμένες σχέσεις εξαρτημένης εργασίας που καλύπτονται από το λεγόμενο ατομικό εργατικό δίκαιο (employment law), όσο και για τις σχέσεις μεταξύ των κοινωνικών εταίρων και τη λειτουργία ιδίως των συνδικαλιστικών οργανώσεων,¹ που ρυθμίζονται στο λεγόμενο συλλογικό εργατικό δίκαιο (labor law). Τα ανωτέρω ισχύουν σίγουρα στην περίπτωση της Κύπρου, της οποίας η σύγχρονη πολιτική και κοινωνική ιστορία είναι συνυφασμένη με τη γέννηση και δράση του συνδικαλιστικού της κινήματος· αν η συμμετοχή των συνδικαλιστικών οργανώσεων στον εθνικό αγώνα ενδιαφέρει κυρίως τον ιστορικό, η λεγόμενη τριμερής συνεργασία των κοινωνικών εταίρων αποτέλεσε τη θεμέλιο λίθο της κυπριακής οικονομικής ανάπτυξης – και κοινωνικής ειρήνης – μετά το 1960 και εξακολουθεί να διατηρεί τη σημασία της ακόμη και στη μετα-μνημονιακή εποχή.

Πέραν του αδιαμφισβήτητου πρακτικού ενδιαφέροντος του αντικειμένου, η επιστημονική ενασχόληση με το εργατικό δίκαιο καθίσταται συναρπαστική, αν αναλογιστεί κανείς τη συστηματική ένταξη και τις εκλεκτικές συγγένειες του αντικειμένου. Το ατομικό εργατικό δίκαιο, δηλαδή το δίκαιο των ατομικών συμβάσεων εργασίας, αντλεί τις δογματικές

1. Η λέξη «συντεχνία» έχει πλέον καθιερωθεί στον κυπριακό δημόσιο λόγο ως απευθείας μετάφραση του αγγλικού trade union (χωρίς ίσως το ιδεολογικό φορτίο του «συνδικαλισμού»)· ο όρος *συντεχνία* ωστόσο έχει συνδεθεί διεθνώς – και διαχρονικώς – με τις οργανώσεις εμπόρων και ελευθέρων επαγγελματιών (guilds).

του ρίζες και τις γενικές του αρχές από το δίκαιο συμβάσεων. Η διαπίστωση αυτή ισχύει ακόμη και για την Ελλάδα, όπου ήδη από την εποχή του μεσοπολέμου, υπό την επιρροή ιδεών της ηπειρωτικής παράδοσης περί κοινωνικού δικαίου (*droit social*), το εργατικό δίκαιο αυτονομήθηκε εντός των Νομικών Σχολών (αυτονομία η οποία αντανάκλαται πλέον από μια σχετική αυτονόμηση και της πρακτικής του εργατικού δικαίου). Η διασύνδεση αυτή είναι δε ακόμη πιο ξεκάθαρη όσον αφορά το αγγλικό δίκαιο, που αποτελεί εν προκειμένω το βασικό σημείο αναφοράς του κυπριακού δικαίου συμβάσεων και κατά συνέπεια την αφετηρία του κυπριακού ατομικού εργατικού δικαίου. Μια πολύ σημαντική διάσταση όσον αφορά τη νομική μεταχείριση της σύμβασης εργασίας αφορά στον καταλυτικό ρόλο του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης: εκκινώντας από τις ενωσιακές ελευθερίες και τη νομολογία του ΔΕΕ, θα πρέπει να δώσουμε έμφαση στο ευρωπαϊκό παράγωγο δίκαιο – και το εθνικό δίκαιο προσαρμογής, που εντείνει τις συγκλίσεις αλλά και δημιουργεί δικαιοσυγκριτικές προκλήσεις που υπερβαίνουν τα στενά όρια του εργατικού δικαίου.

Όσον αφορά το συλλογικό εργατικό δίκαιο, είναι αδιαμφισβήτητη η επιρροή του δημοσίου δικαίου: πρωταρχικός σκοπός του συλλογικού εργατικού δικαίου είναι η παραγωγή κανόνων που να διέπουν την ατομική σύμβαση εργασίας, περιορίζοντας εν πρώτοις την ελευθερία των αμέσως συμβαλλομένων· από τη σκοπιά μάλιστα του Κοινοδικαίου των συμβάσεων, οι κανόνες αυτοί καθίστανται συμβατικοί όροι που ενσωματώνονται («υπονοούνται», *terms implied*) στη σύμβαση, αλλά ουσιαστικά πρόκειται για ένα κανονιστικό πλαίσιο με ανώτερη τυπική ισχύ από τη σύμβαση· η παραγωγή αυτών των κανόνων εμπλέκει τους κοινωνικούς εταίρους είτε *de jure* (με τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας) είτε *de facto* (με την άσκηση της επιρροής τους κατά τη διαμόρφωση και εφαρμογή εργατικής νομοθεσίας και κανονισμών). Η Ευρωπαϊκή Ένωση λειτουργεί σαν καταλύτης και στο πεδίο αυτό: επηρεάζοντας το νομοθετικό πλαίσιο αλλά και χρηματοδοτώντας δράσεις που ενισχύουν τον ρόλο και τις φιλοδοξίες των βασικών συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Στο περίπλοκο αυτό και εξαιρετικά ενδιαφέρον περιβάλλον, η συγγραφέας συνεισφέρει την πολύχρονη επιστημονική εμπειρία της στο εργατικό δίκαιο – εμπειρία που αντλεί από την πανεπιστημιακή έδρα, τη δικηγορική πρακτική και την θητεία της στον Συνήγορο του Πολίτη, καταφέροντας έτσι να προσεγγίσει σφαιρικά το αντικείμενό της, χρησιμοποιώντας γλώσσα προσιτή και φέρνοντας σε επαφή την κυπριακή πρακτική επί των εργασιακών σχέσεων με τη διεθνή βιβλιογραφία και ιδίως τον πολύχρωμο κόσμο του εργατικού δικαίου εν Ελλάδι. Είμαι σίγουρος πως το βιβλίο της αγαπητής συναδέλφου αποτελεί το ξεκίνημα ενός γόνιμου επιστημονικού διαλόγου που θα συντελέσει στην ανάδειξη και ευδοκίμηση του κυπριακού εργατικού δικαίου.

Νικήτας Ε. Χατζημιχαήλ

Αναπληρωτής Καθηγητής και Αντιπρόεδρος του Τμήματος Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου